

UNIVERSUL LITERAR

REDACȚIA:
STR. BREZOIANU, 23 • TEL. 3.30.10

ABONAMENTE: 220 pe an
120 pe 6 luni

APARE SĂPTĂMĂNAL
PREȚUL 5 LEI

ANUL XLVII • No. 5
SĂMBĂTĂ 19 MARTIE 1938

CRIZA NUVELEI

În numărul 3 al „Universului literar”, d. C. Fântăneru făcea constatarea tristă că nuvelele românești trec printr-o serioasă criză, pe care o considera sub dublul aspect al crizei calității scriiturii literare și al pervertirii gustului cititorului.

Această criză a nuvelei pare să fie condiționată de o supraproducție în domeniul romanului, astăzi atât de abundent încât ne punem uneori întrebarea dacă nu cumva românul s'a născut romancier și nu poet.

Asupra cauzelor care au determinat înflăcărea romanului și decăderea nuvelei (termenul e mai propriu, el corespunzând unei scăderi a calității nuvelei, și nu numai a cantității) vom reveni în numerele viitoare.

Decamdată ne mărginim la câteva note pe această temă.

Nu credem să se aplece, în noua generație de scriitori, vreunul ale cărui prime delicii de cititor să nu le fi provocat nuvelele lui Caragiale, Slavici, Delavrancea, Vlahuță, Brătescu-Voinești, Sandu Aldea, Sadoveanu, Gane ori Agârbiceanu, sau chiar schițele lui Gârleanu.

Și nu puțini vor fi aceia cari să retrăiască în amintire momente din Păcat, Budulea taichii, Călătorului și șade bine cu drumul, Popa Tanda, Aliuță, Bunicul... Din lumea celor care nu cuvântă...

Ba chiar se întâmplă unora să rețină în amănunt nuvele, fără să-și poată aminti pe autor, așa cum astăzi circulă — în conversație ori chiar în scris — titluri de romane celebre, neînsoțite de numele autorilor respectivi.

Am auzit foarte puțin vorbindu-se despre Axel Munthe. În schimb, „Cartea dela San Mihele” a făcut ochul lumii.

Puterea de circulație a unei nuvele ca Popa Tanda sau Budulea Taichii dovedea nu numai talentul lui Slavici ci și răspândirea nuvelei în genere, autoritatea genului.

Astăzi — paradoxal — nu e timp de citit, dar se găsește timp pentru citiri romane, chiar senzaționale.

Sigur, nu se citește pentru că nu avem nuvele sau, mai drept spus, nu avem nuvele bune. Dar nuvelele bune nu se pot scrie pentru că nu vor găsi cititori, poate răspunde cineva.

Adevărul e la mijloc. Cititorii se pasionează după roman. Cine poate garanta însă că el nu ar citi un volum de nuvele cu adevărat bune. Nu vrem să credem că un asemenea volum nu se poate scrie astăzi.

Pentru asta e nevoie ca scriitorii noștri să înțeleagă că nuvelele nu e o ramură inferioară a epicei, că dimpotrivă ea cere o concentrare, o puritate cari lipsesc romanului.

Operă de migală — pe care am apropia-o de pictura de amănunt ori de miniatură — nuvele constituie adesea o lectură mai substanțială decât romanul de sute de pagini.

Pornind dela aceste convingeri, „Universul literar” va căuta să dovedească în practică aceste păreri, lansând peste scurtă vreme un concurs de nuvele și publicând pe cele ce se vor vedea în stare să reabiliteze și actualizeze nuvelele românești.

RADU A. STERESCU

PEISAJ CU TURMĂ DE OI

Palma Vecchio (Dresda)

ROMÂNIA ȚARĂ DE ȚĂRANI

de EMANOIL BUCUȚA

În Europa, supusă de o sută de ani unei adevărate metode de industrializare, nu mai sunt astăzi multe țări de folklor și de cultură țărănească. Între ele, România a știut să se păstreze încă destul de curată. Nu este vorba numai de rezultatul unei strălucite conștiințe, de caracter științific sau patriotic, și care mai ține în loc, în stare când a intrat în acțiune acea sforțare, o construcție materială și sufletească populară pe cale de dispariție. Viața aceasta țărănească n'a suferit între Români, afară de puține ținuturi, nici o întrerupere. Ea trăește cu toate izvoarele ei din trecut, dar găsește în același timp noi forme și creează mai departe, sporind vechiul patrimoniu. Cântecul, basmele și descantecele iau naștere și sub ochii noștri, jocuri de copii și danțuri de tineri și de oameni mari, motive noi de cusături, de creștături în lemn sau de încondeeri de ouă, alte tăieturi de costume, construcții de case, așezări de sate.

Pentru o exemplificare a acestui adevăr, Bucureștii au de curând un Muzeu al Satului. Nu este vreun Skansen de curiozități etnografice și de piese rare ale civilizației dela sat, care, ca într-un naufragiu, trebuiau scăpate aici, pe această insulă, și arătate generațiilor viitoare. El urmărește, dimpotrivă, și potrivit caracterului pe care l-am schițat, al țării, să arate satul românesc în înfățișarea de astăzi, cu toată variația și cu tot clocolul lui de viață. Sunt fragmente ale realității țărănești din România, din toate ținuturile, atât geografice cât și istorice, dela munte și de la câmpie, dela dealuri și dela apă, din părțile oltenice și dobrogene, ca și din cele transilvănene, maramureșene sau bucovinene și basarabene. Este un sat al satelor românești; cincisprezece mii de sate câte are România, strănse într'unul singur.

L-a organizat Fundația Culturală

Principele Carol, după ce și-a trimis ani la rând echipele studențești la sate, ca să le cerceteze și să pună la cale o mare lucrare de îmbunătățire. S'a încercat în tot acest timp, la îndemnul M. S. Regelui și sub supravegherea unui mare sociolog, înconjurat de cei mai buni elevi ai școlii lui, o nouă metodă de tratat problema țărănească și, printr-o Românie este o țară de țărani, tocmai prin aceasta, aproape principiile unei noi științe, Știința Națiunii. Din mijlocul unor asemenea preocupări teoretice și aplicări masive ale lor pe teren. Muzeul Satului a ieșit ca o adevărată incununa. Iată-l în jurul bisericii de lemn, cu turlă ascuțită, desfăcută bucată cu bucată, tocmai de lângă hotarele Cehoslovaciei, și încheiată iară la București din mădularle ei dela 1700. Casele sunt în curți, cu prispe și cu foșoare. Țărani stau de vorbă la porți. Soarele umple ulițele. Numai lătratul câinilor pare foarte depărtat, pentru că, dacă iese mai bine aminte, el vine de peste câmp și de peste lac, din satele „adevărate” de orizont.

Astăzi, Românii cât și streinii cari vor să vadă ceea ce țara poate arăta mai al său, au la îndemână acest Muzeu al Satului, cuibărit într'una din cele mai pitorești laturi ale Bucureștilor.

Marele oraș este aproape, dar tot atât de aproape este câmpia cu casele ei rare și cu liniștea ogoarelor. Trecând pe lângă Arcul de triumf și pe sub teii monumentali ai celui mai iubit loc de plimbare al Bucureștenilor, nimeni n'ar putea ghici că numai la doi pași, abătându-te pe o alee, poți să nimerești în cel mai ciudat și mai reprezentativ sat al României. Ceea ce ar trebui altminteri căutat cu greu, la depărtări de sute de kilometri unul de altul, luând îndrumări de-acasă și întrebând în toate părțile cu grijă, aici se găsește la un loc.

Stă curat, frumos și pe înțelesul tuturor, pe o întindere numai de 3—4 hectare. Morile de vânt ale Basarabiei se învârtesc scârțâind și macină porumb adevărat. Cherhanaua de pe Dunăre are podeaua spălată proaspăt, ca să-și piardă alunecusul de solzi de pește și mirosul vieții iuți ale apei. Casa din țara Ouașului, cu blănițele ei mari de stejar, este plină de dinăuntru de bilde și de stergare roșii, iar în leagănuș agățat de o sfoară la grindă, scâncește un copil ca toți copiii.

Locul avea înălțimi și avea o răpă de lac pe malul râului Colentina, cu o suprafață nesfârșită de apă, avea copaci bătrâni și avea cotituri neașteptate. El a îngăduit o așezare, care să pară firească, deși problema de deslegat nu era ușoară. Trebuiau puse împreună, aneori despărțite numai printr'un gard, cele mai deosebite ținuturi ale unei țări, casa-celate din Gorjul muntos, care e o culă locuită numai la etaj, ca să fie mai ușor apărată, cu casa acoperită cu stuf din bălțile Dunării, parcă oricând gata să fie luată de inundație.

Ceea ce a ieșit ne poate mulțumi. Iar când, la anumite date, și mai cu seamă în preajma serbarilor Restaurației, la început de vacanță, când toată lumea se mișcă mai ușor, Muzeul Satului se umple de săteni veniți de pretutindeni, cu tăutura romană a capetelor și cu vestimintele lor strălucite, cu cântecele, danțurile și limba pietroasă, călătorul intrat deodată în această forfotă colorată, poate crede că o țară întreagă a înviat la un cuvânt de vrajă și s'a adunat aci. El nu se mai satură să treacă dela un grup la altul și dela o gospodărie la gospodăria vecină, pentru că, la fel ca în basme, cu fiecare pas străbate un județ, trece un munte și lasă îndărăt un hotar.

Personalitatea literară

Interesul publicului larg pentru cărțile literare nu corespunde niciodată valorii adevărate a acestora și ierarhizarea justă se face cu greu, la întâmplare și numai după trecerea timpului.

Desigur, scriitorii nu îndură cu ușurință soarta rea a producțiilor lor, oricâtă încredere ar avea în vocație, și oricât s'ar încerca să fie deasupra împrejurărilor străine de calitatea scriiturii. Scriitorul care are însă simțul exact al profesiunii sale, își dă seamă că faptul este aproape inevitabil, și caută să se exerciteze astfel, încît cu fiecare carte a sa procedeză ca și când ar fi cea de debut, iar ostilitatea publicului ar fi rămas intactă.

Dacă însă înșelarea publicului asupra cărților nu are urmări prea grave, ba se poate susține că este salutară aceluia dintre autori pe care îi silește la o permanentă înnoire,—există o altă înșelare mai gravă, care se îndură cu mult mai greu și e totdeauna nefastă.

Înșelarea asupra personalității literare! În genere, viața unui scriitor n'are cum să se deosebească de o oricărei alt ins, pentru care literatura nu reprezintă nici un interes, nici ca preocupare personală de adevăr, nici ca formulă a sufletului contemporan. Creatorul singur știe prin ce se deosebește de lume și stă în voința lui să-și pună în evidență caracterul diferențial sau să-și ascundă cu oroare de exhibiție. Se întâmplă însă ca atunci când scriitorul constată că e prea mare depărtarea dintre valoarea lui și prețuirea contemporanilor, el să-și piardă întru căuta cumpătului și să caute să-și ridice personalitatea literară stăruițor în lumină, cu mijloace streine chiar de valoarea în sine. Își rupe astfel un zăgăz lăuntric, dar nu câștigă nimic în schimb. Publicul continuă să fie indiferent, sau cel mult se amuză pe socoteala unui spectacol, în care este departe de a vedea drama celui care umblă după adevăr. Adevărurile de viață ale unui creator sunt lucrurile care interesează în cea mai mică măsură pe omul obișnuit. Acesta vede în renunțări și în jertfe o deformare, în refuzul conformismului social o incapacitate de adaptare și chivernisire.

Se pare însă că legile care determină o personalitate creatoare, au fost stabilite tocmai în vederea celei mai mari rezistențe. Până la urmă toate pedicele vor fi date la o parte, și adevărul de viață descoperit va fi cu atât mai fecund cu cât drumul străbătut până la el va fi fost mai lung.

Scriitorul de vocație are de fapt toate mijloacele cu care să se apere. Îndoiala de sine nu-l va turbura niciodată până la nimicire. Setea lui de adevăr crește, cu cât îl neliniștește mai mult deservul în care i se pare că înaintează neajutat de nimeni. Când un scriitor capătă gust pentru propria sa viață neliniștită, frământată, amenințată, când nu mai poate ieși din hotarele ei, în care crește planta unică a adevărului, atunci e lucru cert că personalitatea lui literară nu se va mai risipi și că va izbucni să-și facă din ea singura pavăză de care are nevoie.

— C. F. —

Despre „Experiență”

II de MIRCEA VULCANESCU

Evoluția ulterioară a ideii de experiență nu depășește aceste trei sensuri. Ea este totuși interesantă prin ceea ce se urmărește cu această idee. Această evoluție se face în două direcții contrare.

4. Din clipa în care existența morală se prevalează și ea de ideea de experiență, ideea de lume fizică, spre a-și afirma specificitatea mai departe, ia drumul înapoi spre rațiune.

Dătător de seamă pentru această evoluție este Immanuel Kant, care a încercat să sintetizeze datele problemei, limitând uzul legitim al rațiunii, în marginile experienței sensibile și dând lumii un în-doit caracter: de realitate în limitele experienței și de idealitate transcendentă (de ideal propus acțiunii) în raport cu spiritul omeneș.

Din sinteza kantiană a rămas ideea că lumea este un amestec de rațiune și simțire, una dând forma, cealaltă materia, lumii. Această idee a prilejuit o alunecare în acest sens și a conceptului de experien-

tor viețuitoare. Aceasta e ideea întregii psihologii experimentale, obiective, sau a psihologiei de reacție, a „psihologiei fără suflet” cum o numește Bechterew.

Se observă că această idee de experiență încearcă să ordoneze materialul dat. Prin aceasta însă, experiența alunecă din nou dela preocuparea de fapte la preocuparea de înțelesuri. E cazul freudismului, al marxismului, al fizicii einsteiniene, și în general al preocupărilor științei moderne experimentale.

Realitatea experimentală nu mai dă seamă direct de ea însăși; ci teoria care o reduce la unitate. Ajungem astfel, cu Einstein, cu Marx și cu Freud, la o serie de realități neexperimentabile, presupuse de nevoia de coerență a faptelor experimentale, că ar constitui fondul realității însăși. În acest fel, conținutul experienței se dizolvă în relații gândite, între entități neexperimentabile, exprimate prin concepte contrare corelatelor lor experimentale din lumea simțului comun. (Spațiul-curb, subconștientul, influența substructurală). E aci punctul extrem de ajunge-re al științei experimentale, al cărei nominalism reintălneste atitudinea mintală a terminismului okkamian, împotriva căruia reacționase empirismul la începutul Renașterii.

5. O operație simetrică, inversă, se petrece atunci cu domeniul experienței interne imediate, cu scopul de a redobândi conținutul concret al experienței, sacrificat de științele naturii în favoarea cantității, a relației, a abstracției și a unității.

După cum experiența externă, în formele ei noi, încearcă să subsumeze și comportările omenești ca fenomene de relație; tot așa experiența internă se extinde gradual, spre a cuprinde câmpul tuturor datelor imediate interne și externe. Aci se situează conceptul de experiență al empirismului radical, al imediatismului intuizionist și al fenomenologiei.

În acest sens, experiența va însemna iarăși dată imediată, neinterpretată, element cuprins în fluxul calitativ al duratei proprii fiecărei ființe cunoscătoare. În acest sens, datele sufleteste, cum e de pildă o durere, vor fi în aceeași măsură obiecte de experiență, ca și datele calitative sensoriale, de pildă culoarea de roșu. Și, chiar activitatea de interpretare, în măsura în care e un act dat în această durată, va constitui tot un obiect de experiență imediată. (Bergson).

Experiențele interne și externe din primele sensuri, se identifică în acest sens, în măsura cuprinderii lor în durată, în-treaga experiență reducându-se la fluxul

conținuturilor de conștiință.

În acest înțeles experiența e sinonim cu dată imediată și se opune în special activității de construcție, de gândire, de relație și de interpretare spațială.

Instrumentul de cunoaștere a acestei experiențe e de natură intuitivă.

Această intuiție operează uneori direct, caracterul ei nemijlocit opunându-o interpretării mijlocite, exterioare, a rațiunii. Acolo unde rațiunea încearcă să explice, adică să derive ceva din altceva; intuiția încearcă să pătrundă direct ce este faptul.

Totuși, această metodă nu e totdeauna socotită ca un act simplu, nestructural. În special în școala fenomenologică, această metodă noologică dobândește un caracter interesant și generator de complicații.

Experiența, înțeleasă în școala fenomenologică tot ca dată imediată, are totuși alt instrument de prelucrare decât intuiția imediată. Acest instrument e o intuiție de ordin special, o intuiție a esențelor, la care se ajunge printr'un proces special de decantare a experienței brute: reducția etică.

Operația de reducere procedeză astfel.

(Urmare în pagina 8-a)

GABRIELE D'ANNUNZIO

După trecerea lui d'Annunzio

S'ar părea că moartea lui d'Annunzio a avut destul ecou în presa noastră. Personal, ne-am simțit mândri de curajul unor confrăți de a turna o medalie într-o singură noapte, ceea ce presupunea o temeinică pregătire... În suflet ne-ar fi rămas, până la urmă, regretul pentru marele dispărut și entuziasmul pentru noi, de n'ar fi intervenit o întâmplare neplăcută. Aceasta a fost întâlnirea cu un tânăr publicist și doctorand în litere care ne-a arătat, cu vădit efort să-și ascundă amărăciunea, o mică eroare generalizată în amintita presă. Numele voluntarului poet și al mutilatului de război a fost masacrat... (să ni se ierte pleonasmul) aproape de toate ziarele noastre. Unele au scris „Gabriele“ cu doi de „l“, altele au dublat pe ultimul „n“ din „d'Annunzio“ și a. m. d.

De-ar fi după noi, specialiștii filologi ar trebui împiedecați să vină echipa cu lupte la inermantările ilustre. Discursurile funerar și instruitoare ar fi astfel cel puțin, la înălțimea jerbilor de flori înșirate pe sârme invizibile.

Să nu insistăm. Să nu ne închipuim că remediem totul prin stilul pamfletar care crește în același sol cu panegiricul neinformant. În termeni sobri, evenimentul morții unui poet al latinității, celebru de peste un sfert de secol, ne-a luat cam pe nepregătite. Regretabil, mai ales pentru tagma noastră, a șlefuitorilor și a strunitorilor de cuvinte... Admirăm pe d'Annunzio, Carducci, Pascoli, Leopardi, Foscolo, fără să-i fi citit. Am greșit pomenindu-l pe Ugo Foscolo, piscul mediteranean, care deși a ținut călcâiul influenței asupra unui urias de talia lui Carducci, la noi nu circula de cât în lumea de specialitate. Tot ofensiva acestuia va înlătura asemenea stare de spirit. Astfel revista „Studii Italiene“ înghebată de d-l prof. univ. Al. Marcu, oglindește un început de izbândă și continuă să formeze noi forțe publicistice pentru desțelenirea indiferentismului față de cultura italiană adevărată.

Moartea lui d'Annunzio a găsit acolo, la seminarul de limbă și literatură italiană, condus de mai sus numitul pro-

fesor, o candelă aprinsă. În preajma vestirii negre, studenții candidați la licență migăleau la subiectul de teză „Sensualismul d'annunzian“ în *La morte del cervo* și *L'Otter*.

Nu ne vom aroga posibilitatea de a iniția pe cineva în stufoasa operă a celui trecut prin ultima pană a nemuririi. Vom șopti însă, prietenilor ceea

d'Annunzio „patiens et vulneratus“

ce ne-am șoptit nouă înși-ne: poezia lui ar putea fecunda neînchipuit, multe dintre tinerele sensibilități lirice și românești. Ea înfățișază o luptă de aproape, o frumoasă încercare piept la piept între spirit și materie, între vis și carne. Dar unde avem terenul prielnic pentru receptarea unei astfel de poezii? Nu-i greu de căutat. Fostele curente avantgardiste dacă au desmorțit intrucâtva lexicul românesc, au coborât, în schimb, nivelul inspirației poetice prin însăși chemarea lor spre isvoare subconștiente și bestiale tenebre. D'Annunzio ne poate reînălța, ne poate reda suferința smulgându-ne din

pasivitatea față de inamicul cel mai apropiat. Invingându-l pe acesta, vom avea tristețea învinșilor care este umană și eternă.

Viața și opera neastâmpăratului italian, reînscut în fiecare dimineață se împletesc într-o perpetuă cățărare pe culmile dragostei de neam și de natură. Însorită zdrelire a cărnii pe povârnișuri violente înflorite dar spinoase, cu furia priviri de spaimă spre hău. Configurația interioară a poetului, date fiind aceste netede contraste, s'arată destul de simplă. În realitate lucrurile nu stau așa limpede orânduie ca într'un manifest poetic. D'Annunzio s'a format sub influența supraomului nietzschean, dar l-a înțeles pe aprigul filosof german așa cum era firesc să-l înțeleagă un poet meridional. Supraomul d'annunzian nu are agresivitatea dură a nordicului; se rezolvă în trecerea prin văpaia infernală a sensualității, nu spre culmile unde nu bate vântul aspru ci înfloresc întreaga natură. Aici ajunge poetul nu numai prin durere dar și printr'un extraordinar efort de perfecționare artistică. Sculptorul mortuar i-a luat masca feței dar și forma eroiceii mâini drepte. Muzicalitatea, arta silabelor dusă până la ultima expresie înălțură orice bănuială de diletantism spiritual la un poet al cărui material în genere, îl formează lumea senzațiilor. Cu acest material clădește el în jurul miturilor antichității și miracolul realizării constă în furișarea unei melancolii moderne lângă seninătatea acestora.

Sub penița celui mai bun traducător nu s'ar alege din d'Annunzio — după părerea noastră — decât o palidă icoană. Aceasta fiindcă el este un **ne plus ultra** al formei poetice, un fenomen pentru care ostenele celor închinăți condeiului printre noi, se cuvîn fără recupețire. Să învățăm italienește pentru a pătrunde în „Le Laudi“ ultima simfonie dăruită de ultimul maestru al silabelor toscane, lumii latine care sesizează vocalele deschise. Umbra îndoliată a amantei — Eleonora Duse — le declamă în ropotul casadelor de pretutindeni.

SIMION STOLNICU

arbuști și măcănișuri se îngrămădeau în toate părțile; dar toată verdețea nu era decât un pretext pentru susținerea lancezelei pasionate a câtorva trandafiri albi.

Când Paul își apropie fața de fața dorită, ca respirația lui să fie una cu a ei, Isabela se retrase, se întoarse și privi în urmă. Apoi zise, foarte încet, aproape în șoaptă:

— Nu, Există ceva și mai frumos.

Ea credea că aude preluđuul nelămurit al unei muzici care în curând avea să inunde, ca năvala unui torent.

Trecură un prag. Fură învălțuți de întunecatul azur al unui cer nocturn în care semnele zodiacale scânteiau reflectându-se în apa stătătoare a oglinzilor. Prin fereastră urca mirosul, chinuitor de puternic, al mangoliei, beție a constelațiilor.

— Altă grădină?

Era o tristă curte părăsită.

Și policandre de sticlă vânăta apărură iar în sălile pompoase și goale; și reapărură paturile fără somn; și vechile pânze întunecoase se înșirară, roșietice și negricioase, pe zidurile lungilor galerii, asemenea pieilor de bou întinse și atârinate de tăbăcari; și corul vrăbilor ciripi printre țiglele sparte, printre grinzile desfăcute, printre întăriturile descheiate ale tavanelor în ruină; și totul fu o nouă dezolare fără frumusețe.

— Vana! Aldo și Vana!

Spaima stinse țipătul Isabelei. Vedea venind spre ea, prin tăcerea unei camere ocupată de umbra unui pat lugubru ca un sicriu, două ființe tăcute și înmărmurite, ca acelea care, fără lacrimi, pornesc din adâncul propriei lor vieți în întâmpinarea unui destin vrednic de plans.

— Aldo, Vana, voi sunteți? Voi?

— Nu, Isabela, suntem noi, în oglin-

dă. De ce tremuri așa?

— Noi!

Era o oglinďă mare, care, sprijinită pe două colonete, atingea pământul. În ea te puteai vedea din cap până în picioare. Fascinarea se iscă de aci, ca dintr'un paralelogram magic.

— De ce tremuri așa?

Invinșă și șovăindă, se apropie de imagine, trăgând cu sine pe insoțitorul ei neliniștit; intră în umbra funerară a patului; nemișcată, nu-și recunoștea privirea în ochii care se uitau la ea, descoperiți, parcă lipsiți de gene, lipsiți de clipire, imenși, mai misterioși decât mormântul, ca nebunia de misterioși.

— Nu, nu! Mi-e frică.

Și deodată se avântă departe, fugi

d'Annunzio vorbește

prin camerele nenumărate, sub ceruri de aur și de ultramarin, sub ceruri blânde ca peruzele bolnave și auririle despoleite, sub palide bogății difuze și atârinate, sub o tăcere sculptată și de neînălțurat.

— Isabela!

Dezolare se transfigura. Vagile unde muzicale, care pluteau în jurul trandafirilor albi din grădina spânzurată deveneau acum crâmpie de melodie, tari ca țipetele dorinței și ale spasmului. Ruina, scăpată de vestigiile vanității și mizeriei dintr'însă, respira în vechea măreție prin toate gurile rănilor sale, respira și suferea în murea găfăind spre cea mai lungă zi. Toate semnele erau elocvente, toate fantomele cântau. Victoriile își arătau sufletul de fier sub stucurile tocite și nu mai întindeau coroana frumoasă, ci cercul de fier. Vulturii sublimi strâneau în ghiare ghirlandele de fructe putrede și gata să cadă.

— Isabela!

Ea mergea, mergea, ezitând între o odaie și alta, neștiind în care din ele ar putea scoate un suspin mai adânc. Și camerele se înmulțeau; frumusețea era urmată de ruină și ruina era mai frumoasă decât frumusețea. Ochii i se dilatau, spre a vedea totul, spre a reține totul; și chipul întreg trăia viața privirii. Și sufletul își amintea; căci formele dispărute renășteau și se recomponneau în ea muzical și ea găsea bucuria perfecției în ceea ce era imperfect, bucuria plenitudinii în ceea ce era micșorat... Și ziua se prelungea prin miracol, ci nici o întârziere nu era îngăduită; și pe fiecare prag piciorul se așeza cu teamă; cu toate acestea, seara era încă departe.

— Pe aci dăm în altă grădină, zise ea, mai mult alergând, — în altă grădină.

Traducere de G. P.

Poate că da, poate că nu

Fragment

de GABRIELE D'ANNUNZIO

Ne-răbdătoare, Isabela fu cuprinsă de mirare. Apoi izbucni în râs. Căută clopoțelul și îl clătina din toată puterea. Sunetul acestuia se răspânda în necunoscut. Se auzi un pas, un mormăit, un zgomot de cheie în broască; ușa se deschise; paznicul apărură în prag. Barbos și cărunt, era figura vulgară a Timpului, fără să aibă însă clepsidra sau coasa. Ea nu-i dădu răgaz să deschidă gura, ci deodată îl copleși cu rugăminți.

— Lasă-ne să intrăm! Suntem numai în treacă. Nici nu ne gândim să rămânem aci până la noapte. Poate că n'o să mai venim niciodată. Te rog, te rog din suflet. Nimeni n'are să vadă, nimic nu ți se poate întâmpla din pricina asta. Lasă-ne să intrăm, măcar o privire să aruncăm înnăuntru. Mă numesc Isabela.

Darul insoțitorului prețui mai mult decât grația copilărească, decât vocea caldă, rugătoare, și decât numele ei priinciar. Timpul își surăse în barba-i gălbue și se făcu nevăzut.

Isabella își scoase numădecat voalul și haina. Și, câteva clipe, astfel fu lumina ochilor ei tineri, încât păru îmbrăcată numai în această lumină. Dar când Isabella începu să urce scara cea largă, Paul Tarsis își auzi bătaie surde ale inimii, de parcă ar fi purtat-o pe brațele lui: era grea? era ușoară? Trupul îi era înșelător, parcă se dubla-

respire în voie. Și deodată, ochiul înmărmurirea privindu-i largimea umerilor, bogăția sânilor, puterea spetelor, înuta dreaptă a unui schelet sprijinit pe picioare zdravene, dar astfel arcurile încât se echilibrău pe călcăiu și pe degetul cel mare întocmai ca ale Libicei michelangelosiene.

Se opri. Apoi făcu câțiva pași către prima sală. Jocul genunchilor îi descoperea în rochie un fel de eleganță interioară, o grație schimbătoare care insuflătea orice cută. Se opri iar; fără pic de surâs sau bucurie, parcă sub povara unui presentiment copleșitor, cu pleoapele coborite. Prietenul era ceva mai departe, obsedat de o spaimă care părea că distruge totul în el, nelăsându-i decât puțința unui singur gest, acela al brațelor atârinate, în care se intruchipa așteptarea. Nu-l privea, dar asista în propriul ei corp la afluxul unui mister pe care nu-l putea stăpâni și care totuși îi aparținea mai mult decât cel mai intim mădular.

Și deodată, din corpul, din grația, din puterea, din cutele rochiei, din toate liniile fînței sale, din ce îi era viața, și din ce adaugase vieții, cu fatalitatea apei care coboară panta, a aburilor care tind spre înălțime, se infăptui ceva scurt și infinit, fugitiv și etern, simplu și incomparabil: privirea, acea privire!

Aceasta fu totul. Se luură de mână, palizi, fără să scoată un cuvânt, învinși de o dragoste care era mai mare decât a lor, spre a intra în locuința sufletului unic sau a umbrelor lor confundate. Teribila lor fericire nu mai consta în a mușca durerea, ci în a asculta strigătul frumuseții sfășiate și părăsite. Pereții și bolte zdrențuite, vechi pânze spintecate, mese și scaune clătănându-se pe picioare de aur mizerabile; tapete sfășiate, alături de tencuiele care se coșcoveau, cărămizi care se crăpau; vaste paturi pompoase reflectate de oglinzi întunecate; întărituri ridicare pentru a susține tavanurile; mirosul mușegăului uscat alături de mirosul varului proaspăt; prin ochiul unei ferestre se vedeau două turnuri roșii; ciripit de vrăbii, hăr-mălaie de ștregari; iar prin ochiul altei ferestre, o stradă pustie, o biserică fără rugăciuni; un policandru de care atârnavă bucățele de cristal; pe dușumea, o rază piezișă de soare; un alt policandru și o altă rază, și lucrul luminos mai trist decât cel întunecat; și alte policandre în

șir, ruinate, clătănându-se, asemănătoare fragedelor schelete înghețate. O dezolare, o dezolare, fără frumusețe! Ce vom face cu sufletul nostru?

— O grădină! — strigă vizitatoarea, trăgând pe insoțitor spre fereastră, printr'o sală mărită prin imaginile Fluvii-ilor.

Și amândoi se plecără în afară. Măniile nu și le desprinseseră; rămaseră ascultând, parcă spre a culege unde unde unei muzici nedefinite.

Era o grădină spânzurată, închisă de un nobil portic paladian cu coloane duble. Plante diferite se amestecau aci

ARTA ȘI OBIECT

de HAIG ACTERIAN

Înțelesul general al cuvântului *obiect* este: ceea ce se află în fața noastră, ceea ce noi avem în vedere. Într'unul din înțelesurile speciale ale noțiunii *obiect* găsim că *obiect* este ceea ce are o existență în sine, independentă de cunoștința sau ideea pe care ființele gânditoare o pot avea. La acest înțeles al dicționarului filosofic se adaugă pilda lui Descartes (Meditațiun., III, 9): „Când dorm, ideile mele se plămădesc în mine fără mijlocirea obiectelor, pe care ele le reprezintă“.

Ne întrebăm, este într'adevăr obiectul o existență independentă de ideea mea? Este o existență în sine, sau ea poate fi independentă de ideea ei? Si oare într'adevăr în somnul lui Descartes nu mijlocesc cu nimic obiectele formarea ideilor?

Pentru luminarea raportului artă-obiect, nesocotind expresiile: *arte frumoase*, *arte mecanice* sau *arte liberale* (adică gramatica, retorica, logica, aritmetica, geometria, astronomia și muzica), iarăși nesocotind finalitatea estetică sau logică a noțiunii *artă*, deci pentru luminarea unei stări *artă* (stare de virtute tehnică) a fost necesar să arătăm sensul mai apropiat de această stare a noțiunii *obiect*.

Somnul lui Descartes este vis. În vis obiectele mijlocesc del, cu toate că în fapt obiectele nu sunt. Artă, adică suma de modalități care produce un anume rezultat, operează ca un vis.

Între un muzicant și sunet, între un pictor și culoare sau lumină, între un

sculptor și mineral sau volum, între poet și idee sau ritm, între orice sonu de artist și lumea fizică se află ca un preluđu al creației o nemijlocire a obiectelor, o plămădire fără obiecte. Pentru artist *toată lumea fizică a fost*. Creația artistică capătă viață în clipa de v.s., adică în clipa când obiectul nu stă în fața artistului, când artistul l-a eliminat după cunoaștere și l-a prefăcut în vis. Elementele acestui obiect visat intră în colaborare cu sunet, culoare, mineral, vorbă sau orice altă trimbare a fizicului. Cu cât fuziunea este mai bine îndeplinită, cu atât opera de artă este o desăvârșire.

În visarea conștinței artistice nu găsim doar amintirea obiectului, ci participarea la viața lui Dumnezeu. Unu numesc această deformare a lumii fizice prin conștința artistului *rapt* sau *extaz*; este o exagerare. Artistul participă cu simplitate la viața arhetipurilor și încearcă cu naivitatea modelarea lumii fizice după vesnicia dumnezească.

Conflictul între *artă* și *obiect* este fără sfârșit. Echilibrul atât de căutat al artistului se arată abia după amintirea obiectului, deci în participarea la viața duhu. Artistul, care ia în seamă obiectul sau însăși amintirea fără cazna duhului, va succomba în mediocritate sau în nebunia materiei; artistul care ia seama la „deformarea“ lumii fizice prin duh capătă o veghe a v.sului, o trează visare.

Luciditatea acestui echilibru este scopul adevăratului artist, căci prin acest

organism spiritual se vor strecura divinitățile. Cuvântul neclar *inspirație* se dovedește astfel greșit; căutând să-l îndepărtăm recurgem la o adevărată cunoaștere a artei și artistului, chiar prin părelnice contradicții în alăturarea cuvintelor noastre.

Astfel conflictul între *artă* și *obiect* este exterior artistului. Această stranie vietate atrage în vis lumea fizică și o „deformează“ pentru înțelegerea comună, însă străduința victății este plăcută lui Dumnezeu. Este deci ch.nul artei un chin conform înțelegerii divine; deci arta nu este deformare; ea este perfectare.

Viața artistului cade pradă luptelor dintre *artă* și *obiect*. Adesea obiectul se instăpânește pe viață. Pentru îndepărtarea acestui rău fără leac, groznic ca un bestem, artistul se va feri prin umilită, post și rugăciune. De nu se va putea în duh cu fiecare lucrare, semnele se vor îndepărta și somnul său va fi somn greu fără v.s pe pământ.

Tăria gândului și adevărul în artă se capătă și se păstrează într'astfel. Toate celelalte metode și stări sunt superficiale sau false. Cucerirea unei armonii este periculoasă pentru o biată existență omenească. Cine, fără numai Dumnezeu, hotărăște harul? Totuși artistul e dator să umble, după cum a fost și va fi întotdeauna rânduiala sfântă. Așa va învinge, se va „obiectiva“ (ce ironic este câte odată gratul!) și va ajuta veșniciei.

d'Annunzio adolescent

se, tăinuit și revelat într'o veșnică schimbare. Isabela urca treptele cu o mlădiere, care părea că-i lungeste picioarele, îi micșorează șoldurile, îi subțiază talia; era slabă și sprintină ca un adolescent antrenat prin alergări. Iat-o că se oprește la capătul scării, ca să

CRONICA PLASTICA

de PAUL MIRACOVICI

Cu prilejul expoziției Șirato-Tonitza

MOARTEA ÎN CULORI

Balul era în toi, pe sus rachete.
Se deschiocau sub stelele urecate,
Unii le mai rânjeau din dinți pe spate
Alții goneau să 'mpungă noaptea 'n baionete.
Era un bal la care jucau mai multe neamuri,
Fără pedanteria gavotelor din veac,
Investimântate aspru și sărac,
Însă culorile jucau pe flamuri.

Domnița 'ntârziată, cu grație macabră,
Și cu surâsul tras dintr'un condei de var,
Trece privind în inelar,
O piatră roșie, zălog de cununie.

Granatele spărgându-se 'n pământ,
Li ridică în drum crizanteme,
La fiecare pas câmpul geme,
Și înalță spre ea mâini de var.
Dar ea privește sângele din inelar
Lăsându-se ca în balade adorată,
Și se oprește când din gloată,
Se culcă în pasul ei un stegar.

Era un bal la care jucau mai multe neamuri,
Și cu pasul fantomatic schițat,
Trecea culegând flamuri.
Vestimântul alegoric șiindu-l demodat,
Iși atârna de oase bălțata crinolină
Din flamuri dăruite cu brațul înghețat.
Și cu surâsul tras dintr'un condei de var
Trecea cu grație macabră privind în inelar

RADU BOUREANU

Privind la sălile de expoziție, ocupate toate, ești tentat să crezi că artiștii trăiesc epoca celor 7 vaci grase. Nimic nu bănuiește, judecând după aparențe cât de cruntă e sărăcia lor, ce greu e momentul prin care trec. Din ce resurse mai au entuziasm, de unde și trag stăruința lor atât de puțin răsplătită, cum mai au curajul unei expoziții cu sacrificiile ce le comportă e greu de înțeles. Obsedați de cea mai absorbantă și mai nobilă dintre arte, își uzează cu candoare sănătatea și anii în singurătatea atelierului, în fiecare zi hărțuiți de lipsuri și nevoi. Dintre toate categoriile de artiști, pictorii prin existența lor retrasă, mediativă, în contrast cu cei ce trăiesc din scenă și mai ales condei, sunt cei mai uitați, cei mai năpăstuiți. Miniștrilor nu le inspiră nici teamă, nici eventualitatea unei flaterii. Lăsați pe mâna amatorilor care dau prețuri de nimic, a negustorilor verosi, acești copii mari fermecati de joaca lor uită să și mănânce. Eu știu cu cât curaj îndură mizeria și cu câtă noblete o ascund dar așa vrea să a fie și cei ce pot schimba ceva din lucrurile acestea; muncitorul cel mai rodnic de pe ogorul nostru spiritual să nu mai fie atât de crud pedepsit pentru desinteresarea sa, pentru că printre uleele de culori nu are și

ștri — să lămurească o confuzie și anume: „picturalul”. Anumite expresii, aruncate în public de câțiva inventivi, au căpătat o putere circulatorie ca și monedele, se cumpără orice cu e. „Specific românesc”, „materie”, „modern”, „sensibilitate” au intrat pe rând și brusc în nevoia imediată, absolută a cunoscătorului. Astfel, a fost o epocă în care dacă tabloul nu era agrementat cu câteva străchi ni, ceva boi, dacă nu avea măcar un fragment de țaran sau un sfert de icoană, nu era interesant. Vremuri grele pentru cei ce nu voiau să facă de cât pictură, pur și simplu. Apoi „materie”. Pentru aceasta, cunoscătorul lua tabloul din perete, îl ridică pe zăpăz în dreptul ochilor cercetându-l în toate sensurile și mai mult diagonal după care lute, dintr'o singură mișcare fulgerătoare — ca să nu piardă legătura — îl pune jos și dându-se puțin înapoi cu ochii strânsi, trecea la controlul „sensibilității”. Azi, pentru a vedea dacă e „pictural” are alte metode. Întâi, pipăie ușor cu degetele, tamburind suprafața tabloului, și aplăcat mult, cu ochi literalmente băgați în pânză, caută foarte atent printre vinișoarele lăsate de pensulă ceace nu a avut niciodată; înțelegerea francă, directă a operei de artă. Intrebat mai de aproape cum trebuie să fie tabloul ca să fie pictural îți va spune că dacă e pictat în suprafețe mari, simple, nu e pictural. Nu e bun. E plat. Dacă stăruie și, perfid, îl întrebi dacă Matisse, Derain, Rousseau, Vlaminck, acești maeștri ai a-plat-ului sunt pictori mari, îl pui în mare incurcătură. Oare aceștia nu au pictat în suprafețe mari, simple? Manet, Braque, Marquet? Cel mai cult dintre cunoscători, acel care măcar cunoaște operele celor de mai sus va invoca pe Bonnard, acest magnific impresionist la care subscriem și noi cu toată admirația dar e cu puțință să judeci Pictura prin unghiul subiectiv al unui singur pictor, fie el chiar genial? Nici nu e nevoie să scuturi prea tare pe „cunoscător” ca să vezi că nu se poate ridica peste preferință și că gustul lui e întors să sune cu 50 de ani întârziere...

N. N. Tonitza-Nud

una cu care — asurzind lumea cu strigăte — să improște sau să măgulească.

Coincidența a făcut ca mai toate expozițiile actuale să fie bune. Vizitatorul, va putea pleca mai devreme de acasă — și să întârzie mai mult ca de obicei. Așa vrea, cu prilejul expoziției d-lui F. Șirato — cel mai pictor dintre artiștii no-

Am făcut această lungă digresivă tocmai cu d. Șirato fiindcă ș. d-sale i se aplicase eticheta de pictural... Or d-sa face pictură bună, pur și simplu. D. Șirato a ajuns la realizările de az. mergând pe drumul cel mai greu. Încă din

N. N. Tonitza-Crini

lucire victorie: de azi. Salutăm în domniul Șirato un mare pionier al reînnoierii către tradiția clasică a picturii.

D. N. N. Tonitza este cel mai original dintre pictorii noștri și nu e puțin lucru. Locul său în pictura românească rămâne strălucit și fertil, în pofida filistenilor cari, cu arătătorul făcând un mic rotocol într'un colț al tabloului spun pătrunși: aici e „sensibil”. Lipsa lor de perspectivă intelectuală, sărăcia lor de emotivitate nu va șterge nimic din importanța operei sale. Dacă noi nu putem înțelege câteva din ultimele tablouri, iernile acelea cu subtilități de stampă japoneză cari ne fac să regretăm epoca în care mânuia atât de frumos o culoare generoasă, plină de sevă, nu ne putem opri gândul dela ce a făcut până acum și ce va mai face de aci înainte.

În cronică viitoare vom scrie despre expozițiile remarcabile ale d-lui Gh. Afă, L. Demetriade Bălăcescu, Oct. Angheluta, Mariana Crețu cari expun actualmente la Dalles, Ciucurenco (Sala Mozart), N. Enea (Cartea Românească).

SĂPTĂMÂNĂ MUZICALĂ

de ROMEO ALEXANDRESCU

Eugen Oneghin de Tschaiowsky la Opera Română

Aducând, pentru a doua oară în stațiune, numele lui Peter Tschaiowsky pe afișele sale, „Opera română” a re prezentat, curând după premiera balletului „Lacul lebedelor” opera Eugen Oneghin.

Cu un trecut glorios pe scenele Rusiei de altădată, sorbită acolo cu aproape aceeași incântare ca operele lui Verdi în Italia sau ale lui Massenet în Franța, Eugen Oneghin ar putea părea, ca muzică, mult mai puțin caracteristic rusească decât sunt de exemplu Werther sau Rigoletto franceze sau italiene.

Interiorul sufletesc însă al operei „Eugen Oneghin”, chiar dacă muzica în sine, în sistemele ei de desfășurare și orânduire s'ar apropia de principiile școlii germane, natura atmosferică de infirip și a modului de simțire ce mărturisește, evocă neincetat specificul rusesc.

El emană din mersul larg și plan al acțiunii muzicale, străbătute de-o viață melancolică, din linia blândă a melodiilor care, deși bine desemnate, păstrează, parcă, o lenevoasă fluiditate, din impregnări de sentimentalism și din vreme în vreme din colorit etnic evocator, precum emană din mare parte a operei lui Tschaiowsky, în care autorizați reprezentanți muzicali ai Rusiei vechi au văzut pe unul din cei mai autentici compozitori ruși.

Din punct de vedere al facturii muzicale, multe obiecțiuni se pot aduce operei „Eugen Oneghin”.

Ele pot fi justificate fie de procedeele prea frecvent întrebunțate de a repeta fraze scurte în mici simetrii care frâng continuitatea muzicii și-i infiltrează monotonia, fie de sistemul răspunsurilor sistematice, uneori canaive ale orchestrei, la câte un fragment de frază sau motiv, fie de insuficiența reliefului dramatic, cu unele excepții, ca aceea din ultimul tablou, cel mai frumos caracterizat poate, în intensitate expresivă.

Lipsă de concentrare, de variație, de contraste animatoare, se resimt de asemenea.

Cu toate acestea, prin ceea ce desprinde, ca particularități și suflu rușesc, prin numeroase pagini de interes muzical superior multora din cele înfățișate de atâtea opere arhicantate, prin excelența meșteșugului general de compoziție, Eugen Oneghin, fără a fi o lucrare excepțională, însumează

cu atenție și compuse în elementele lor de încarnare și vitalizare artistică foarte frumoase.

D-na Dora Massini, mai în largul d-sale în efecte de cizelare expresivă și de finețe vocală decât în cele de intensitate, a adăncit remarcabil latura psihică a rolului d-sale, traducându-o cu deosebită inteligență lirică.

D. Șerban Tassian se află într'o generoasă fază a talentului d-sale de rară plinătate.

Mijloacele d-sale de cânt sunt acum mai maleabile, mai variate, mai meșteșugit dozate, păstrând același cald elan în condițiuni, emisiune și conducere mult mai evaluate.

Eugen Oneghin al d-sale a fost o creație realment valoroasă.

D-nei Maria Snejina trebuie să-i recunoaștem încă odată un ansamblu de resurse omogen constituit și cultivat cu pricepere artistică vădită.

D. N. Secăreanu a înțeles exemplar rolul scurt dar cu mult interes tratat de Tschaiowsky, al prințului Gremmin, gradându-l cu simț și gust artistic ales și glas deosebit de frumos modelat.

D. Viorel Chicideanu a isbutit să-și prețuiască mai bine însușirile unui glas, cu care ar putea ajunge să realizeze lucruri minunate, dacă s'ar tămadui de practicile unor dulcегării vocale regretabile.

D-ra Aura Davideanu a cântat și interpretat cu vioiciune și accente sincere rolul Oigăi, iar d-na Virginia Miciora în chip convingător pe Larina.

D. Lucian Nanu, cu vervă, pe froncezul Triquet, iar d-nii Teofănescu și George Marinescu în condițiunile trebuitoare, celelalte roluri.

Conducerea muzicală a d-lui Egizio Massini a activat favorabil asupra ritmului general.

Direcția de scenă a d-lui Zaleski, meritorie, iar decorurile d-lui Feodorov de-o vie sugestivitate.

DORA MASSINI

destule calități pentru a merita să fie ascultată.

Interpretarea care i s'a dat la Opera română confirmă tendințele de perfecționare a muncii de punere la punct a unui spectacol, pe care am putut s'o constatăm și cu prilejul ultimelor două premiere.

Rolurile principale au fost studiate

Fr. Șirato-Dansatoare cu dairă

SUFLETUL IUBITEI

Ca'n basm, cu zorii, m'a primit.
Ce minunat e-acest castel!
Intrările i s'au zidit
Ca'n vis, în urmă 'necetinel,
Copilului înmrejuit
De frumusețile din el!

Indurerat că-i mai rămân
Ascunse mii de încăperi
Colindătorul, azi bătrân,
Întrebă umbra'nțăiei seri
De-i fericitul nor stăpân,
Sau cel mai trist dintre prizonieri.

ȘTEFAN STANESCU

Ș A T R A

RUDYARD KIPLING

Se pierde în ceața din zări a zătarilor șatră,
Depănând potecile strâmbe, ca fumul
Când vânt îl ridică și-l poartă din vatră,
De veci înfrățită cu taina și drumul.

Ascunse porniri te îndeamnă cu șatra să pleci,
În zările tulburi, ca fumul, să depeni poteci,

Spre soare mereu când răsare și-al nopții amiezi
S'ajungi la lămanul cu ape pribegie,
Când cerul e una cu undele verzi,
Și nu poți pământul din neguri alege.

În codrul de cetini din Mahin te-oprești;
Se leagă'n juru-ți tăcerea: e tot ce dorești.

trad. JUL. GIURGEA

Călătorului îi șade bine cu drumul

dramalizare de I. SĂRBU

după nuvela d-lui I. AL. BRATESCU-VOINEȘTI

*Am văd reprezentarea a felicității
be de Sărbători: mișcându-se, pentru
suna din inimă care este parte
fără să știe. Se aude Colățul
din țară și ei.*

Însă leu Voinești.

PITACHE: (Se mișcă într'una trântind și pufind...)
D-NA PITACHE: Ce te tot învârești așa, par'c'ai fi un țap logodit?
PITACHE: Cum?
D-NA PITACHE: Așa cum ești... nu te vezi... îmbrăcăminte-i asta?
PITACHE: Că n'o să plec călare în redingotă...
D-NA PITACHE: Da și așa, par'c'ai fi d'ăia de aleargă... jocheu, de aia cu jambiere, cu șapcă...
PITACHE: Pentru impresie...
D-NA PITACHE: Da pe cine vrei tu să păcălești?... Ce nu te știe toată lumea dinprejur... Te cunoaște tot ținutul...
PITACHE: Cum să nu mă cunoască, ce nu-i nimic de capul meu...?
D-NA PITACHE: (ironic) Ba da... te știu și copiii, că băutura te-a prăpădit...
PITACHE: Ei prăpădit...
D-NA PITACHE: Da prăpădit... Unde ajungeai tu dacă nu te țincai de chefurii...
PITACHE: Tot dracu ăla...
D-NA PITACHE: Dacă-ți vedeai de treburile tale...
PITACHE: Mi-am văzut destul... da dacă n'ai noroc... n'ai.
D-NA PITACHE: Noroc? De noroc tu te poți plânge. Pe ce-ai pus mâna ți-a mers...
PITACHE: Mers pe dracu...
D-NA PITACHE: Cum nu ți-a mers? Că de-ai ținut moșie cu arendă, când era anul mai rău de se văitau toți vecinii, tu făceai două chile la pogon...
PITACHE: Ei făceam...
D-NA PITACHE: Apoi când te-ai apucat de lemne? Numai din tăerea pădurii dela Nuceteanca puteai să câștigi să n'ai grije acu la bătrânețe să te mai îmbraci ca toate snamenile...
PITACHE: La lasă asta... nu mai vine nărodu ăla...
D-NA PITACHE: Nu schimba tu vorba... nouă sute de pogoane de pădure de construcție — stejari...
PITACHE: Ia dă-o dracului... s'a dus... s'a dus...
D-NA PITACHE: (continuă) Să fi luat pe trunchiul unuia numai doi poli, bez stânenii de ars și crăcile...
PITACHE: Ia isprăvește femeec... (către vecin) Vecine nu vii la o cafea?
VECINUL: (de peste gard) Viu... viu... (trece poarta) Da ce te-ai sculat așa de dimineață?... Ei! și îmbrăcat...
PITACHE: (grav) De călărie... plec... (către vecin) Șezi... (sorb cafele, se ridică, se uită) Și Năiță nu mai vine... ei comedie...
D-NA PITACHE: Pleacă iar la vre-un chef. Acasă nu poate sta...
PITACHE: (amărat) Chef... sigur chef... știu tu, toate le știu...
VECINUL: (compătimente) Ce vrei Pitache, are și ea dreptate biata femeec... biată să nu fie... s'a luat și ea de gânduri... până când?...
PITACHE: Ne ducem la treabă femeec... nu la chef... Ce? Nu m'am jurat...
D-NA PITACHE: Parcă nu te-ai mai jurat tu și altă dată? Da te-ai ținut? Știi cum te-ai jurat atunci când făceai chefurile rămase de pomină, cari începeau azi și țineau cu săptămânile...
VECINUL: Și cine pleca întovărașit cu alți cinci, șase prieteni în trăsură, cu patru cai înaintași și cu lăutari după el, la Brașov?...
D-NA PITACHE: (înțepată) Pitache... și în vremea asta lăgofeții și contabilii își făceau de cap...
VECINUL: Ce stau cu mâinile în sân?...
D-NA PITACHE: Eu ca femeec ce știam?
VECINUL: Lumea zice că ăla... cum îi zicea lunganu... d'acolo din jaful dela Nuceteanca și-a făcut starea de azi...
D-NA PITACHE: Copiii încep să se mărească, ce exemplu de tată le dai tu?
VECINUL: Și pe urmă nu mai ești nici tu tânăr... 50 de ani, ce dracului...
PITACHE: (disperat) Nu v'am spus bre, — că de rândul ăsta s'a isprăvit... m'am jurat...
D-NA PITACHE: Ehe... de câte ori te-ai jurat tu...
PITACHE: De câte ori?...
D-NA PITACHE: Da eu mai știu?
PITACHE: Femeec... am făcut jurământ mare... am făcut legământ cu Năiță Dinculescu, s'a...

D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi cu tot...
PITACHE: (atins) Cum să mori de foame?... Ce n'ai în casă ce-ți trebuie?
D-NA PITACHE: Cât om avea... când s'o isprăvi și ce mai avem. Ce ne facem?...
VECINUL: Lasă vecină... că Pitache e om de muncă, nu se dă el cu una cu două. mai ales că nici nu mai face chefurii...
PITACHE: Ce știe ea vecine? Știe să toace așa din gură... știe ea ce afaceri vreau eu să fac?...
D-NA PITACHE: Ce-o să faci? Au mai rămas câteva amărâte de parale, parcă te văd că le topești pe astea în... (apasă) afaceri de ale tale...
PITACHE: Păi unde plec eu acum? Știi tu? Nu știi... (vecinului) M'am hotărât să iau în arendă moșia satului Drugănești... In toamnă expiră contractul...
VECINUL: Așa da... asta-i moșie frumoasă... Toți câți au ținut-o s'au procopșit... numai să poți pune mâna pe ea...
PITACHE: Păi nu de geaba am dat eu în brânci în alegerile din urmă pentru Conu Iorgu...
VECINUL: Domnul deputat dela al II-lea...
PITACHE: El mi-a făgăduit formal că-mi dă moșia în arendă pe cinci ani...
VECINUL: Cine ți-a făgăduit formal?
PITACHE: Cine? Conu Iorgu... și eu am acceptat... Eu când zic o vorbă... apoi e vorbă... Cred că mă cunoașteți?
D-NA PITACHE: Te cunoaștem (sarcastic) Cum să nu te cunoaștem.
(Pauză mică).
VECINUL: (către Pitache) Vecine! Și cu ce te duci până la Drugănești?
PITACHE: (mândru) Păi nu vezi, mergem călări...
VECINUL: O poștie și jumătate... (îngânând) Călare... Nu-i așa de departe... numai să ai cal bun...
PITACHE: (râzând) Ha, cal bun... Ce nu l'ai văzut? (către cineva din curte) Ia du-te mă băieț și adă calu... (către vecin) Ducipal vecine... nu fleac...
D-NA PITACHE: (amărată) Și-a cumpărat o gloabă...
PITACHE: Ce gloabă cucoană, ce gloabă... (către vecin) Un buestras de mânăncă nori nu altceva...
(Un băieț aduce calul... Calul sfărăie și tropăie).
PITACHE: Ce zici vecine, nu-i frumos?
VECINUL: Ce să zic vecine, frumos...
D-NA PITACHE: (amărată, arată îmbrăcăminte) Și-a luat și jambiere roșii... de piele, șapcă de jocheu... cravașă... nu-l vezi...
PITACHE: (repede, mândru) Tot tăcăm... da ce, ca fratele Năiță...
D-NA PITACHE: Cum și Năiță merge cu tine?
PITACHE: Că doar nu o să plec singur la drum...
D-NA PITACHE: Apăi atunci am înțeles... o să veniți îndărăt săptămâna viitoare...
PITACHE: Ce tot băgii femeec (serios) Nu înțelegi omeneste, că de zece zile nu mai băgăm în gură nici o lacrimă de băutură (tare) Nu ți-am mai spus?...
D-NA PITACHE: Amândoi, două nevoi...
PITACHE: Ne-am jurat ca de aci înainte să intrăm în rândul oamenilor cuminte...
VECINUL: Și de 10 zile vă păziți unul pe altul...
PITACHE: Și n'am mai băgat în gură nici eu nici Năiță, măcar o lacrimă de beaură... Apă, că e sănătoasă și e lăsată de D-zeu.
D-NA PITACHE: Parc'ar fi întâia oară când te juri... ce tot vorbești?...
PITACHE: Ei bine dar acu e altceva. Toate merg până la o vreme.
VECINUL: (d-nei Pitache) Se poate vecină... se poate... a dat omu cu capul de pragul de sus... și pe urmă ce? E aproape de cinci zeci de ani.
D-NA PITACHE: Ce aproape, i-a împlinit de nu știu când...
PITACHE: Nu i-am împlinit, ce vorbești tu... mai am până la 50...
VECINUL: (râzând) e tânăr vecină... are timp...
D-NA PITACHE: Are timp să moară de foame cu noi

CARTEA FRANCEZA

**Claude Farrère:
Les imaginaires (roman)**

(Editura Flammarion, Paris 1938)

Oamenii geniali, acei cari se singularizează de restul omenirii, prin actul creației spirituale, sau printr-o neobișnuită activitate și dezvoltare a funcțiilor intelectului trec, de obicei, prin viața de toate zilele și în văzul tuturor, cu stângăcia ridiculă a jalnicului albatros bauldeairan, rareori izbutind să-și atragă altceva decât ironia compătimitoare a celorlalți. Curiozitatea lacomă a mulțimii pentru „micile mizerii” din viața marilor oameni, denunțată cu atâta amărăciune de Eminescu, rămâne totuși expresia — rudimentară desigur, și penibilă — a unei sforțări bine intenționate, de simpatie și înțelegere. Indiscreeția are încă scuza interesului pentru tot ce este omenesc, dar repăsarea e hotărât monstruoasă.

Artistul sau gânditorul de geniu, neputând fi însă înțeles prin ceea ce îl înalță deasupra obișnuitei măsurii a semenilor săi, e firesc să fie căutat de cei mai mulți, în acea zonă mijlocie și accesibilă a bucuriilor și amărăciunilor de toate zilele, dealungul cărora se petrece, la fel cu al celorlalți, și lutul lui pieritor. Indiscreeția cu care sunt scormonite biografiile de o platitudine desăvârșită, numai pentru că ele poartă semnul de foc al unei înzestrări excepționale cu darul creației artistice sau literare, isvorăște, cu toate aparențele contrarii, dintr-o atitudine omagială.

Tot în aceași atitudine cred că trebuie căutat și îndemnul de a crea din închipuire, elementele biografice pe măsura unor oameni excepționali. E replica omului dată creației naturale, prin actul creației artistice.

Năzuința unor scriitori de a înfățișa tipul omului genial, reprezintă formula saturată a romanțării, dar situarea în epical pur, înălțându-l dincolo de biografia romanțată, se izbește de un cerc vicios cu neputință de înlăturat: geniul fiind unic și original se opune încercării de generalizare tipică iar, pe de altă parte, felul în care se apropie și se aseamănă cu ceea ce este opusul său nu îl exprimă, nefiindu-i caracteristic.

Neputându-se înlătura acest cerc vicios, s'a încercat ocolirea lui. Balzac, de pildă, în *La recherche de l'absolu*, dându-ne indirect măsura activității geniale a lui Balthazar Claës, prin felul răsfângerii ei în mediul inconjurător, iar Paul Bourget, în *Discipolul*, înfățișând urmările practice ale influenței savantului Sixte, în persoana lui Robert Greslou. În schimb, existența

Claude Farrère

matematicianului Haricotelle, eroul ultimului roman de Claude Farrère se desfășoară direct, în văzul tuturor și în răstimpul obișnuit al unei vieți omeniești, întreruptă pretimpuriu, de un tabes sifilitic.

Jean-Jérôme Haricotelle e un tip excentric în toate actele și momentele vieții sale, excentric umanității pe care o străbate ca lebăda prin apă, fără să prindă nici un strop de semnificație. Dar comparația cu lebăda nu este exactă. Imaginea de puritate și plutare lină care se asociază la evocarea pasărei nu se potrivește genialului Jean-Jé. El nu este un candid, iar mersul lui în viața urmează zigzagul bruscat al capriciului.

Semnele deosebitoare ale genialității lui Haricotelle sunt vizibile însă și prin răsfângere, în uimirea admirativă, în zăpăceala și teama pe care le provoacă la cei cari au de-aface cu el. Repezițiunea și neprevăzutul mișcărilor lui sunt menite să desăvârșescă impresia unui ins scăpat din praștia excentricității, dincolo de umanitate, în record, adică în aberație și... în ridicul. Ritmul vertiginos al trecerii lui prin viață face ca mișcărilor firești ale celorlalți să pară „au ralenti”.

Haricotelle e un geniu inventiv dar îi lipsește nu atât simțul practic, cât acel simț mai subtil, deși practic încă, al prevederii consecințelor pe care le poate avea punerea în aplicare a unor descoperiri de o rară ingeniozitate, ca de pildă instalarea unei conducte transoceanice pentru transportul petrolului

lui între Europa și America sau transformarea Pekingului în port la mare. Rostogolirea lui frenetică și capricioasă pe drumurile vieții, dela o profesie la alta și din Paris la Dakkar, în Guyana, Alaska și la Peking amintește mai degrabă svâcnirile sacadate și mecanice ale unei marionete decât mobilitatea și neastâmpărul spiritului pur.

Sfârșită lectura, Jean-Jérôme Haricotelle rămâne între paginile cărții, epură a unui gând proiectat dincolo de umanitate, dar fără nici un ecou sensibil în ea, asemenea „cantităților imaginare” din matematică (de unde și titlul romanului), pe care, printr-o extraordinară forță de fixare a atenției, el le vedea aievea.

Din punct de vedere tehnic, al meșteșugului, *Les imaginaires* înseamnă totuși o admirabilă reușită. Este un tur de forță, ținând deopotrivă de performanță și de literatură, echivalent epic al unui scherzo muzical — mă gândesc anume la *Bohero* de Ravel. Stilul cărții e direct, evocator și autoritar, de o precizie elegantă și secretând humorul, care îndeplinește aci o funcție clozofiliană, alegând și îndepărtând penumbra sugestiei și mirajului liric. Rare ori o carte se citește cu atâta desprindere și lipsă de interes afectiv ca *Les imaginaires*, dar cu o ușurință care înșală atenția, ademenind-o cu jocul lucid al unei inteligențe artistice deplin stăpână pe mijloacele expresiei.

Ceea ce desigur că nu rezolvă problema.

Cel care a izbutit până acum să ne sugereze în esența lor omenescă, elementele dramei gânditorului deși, cum însuși scrie, cu mijloacele „unui limbaj forțat, uneori energetic abstract”, și prin diagramă, fără a recurge la procedeele literaturii, rămâne încă Paul Valéry, în acea „Chimeră a mitologiei intelectuale” care e Monsieur Teste. Dar și existența Domnului Teste — observă autorul lui — „nu s'ar putea prelungi în real mai mult de câteva sferturi de oră”, astfel că problema reprezentării în literatură a geniului rămâne tot nedeslegată.

MIHAI NICULESCU

NAPOLEON BONAPARTE de Jean Bourguignon, (Lez Editions Nationales).

Al doilea și ultimul volum din monumentală lucrare a d-lui Jean Bourguignon despre Napoleon, cuprinde cea mai bogată iconografie privitoare nu numai la împrejurările în directă legătură cu viața împăratului Francezilor dar la întreaga epocă imperială. Ilustrația e, în bună parte, inedită, întrucât autorul a izbutit să obțină autorizația de a reproduce și numeroase bucăți necunoscute, păstrate cu gelozie prin colecțiile particulare franceze și străine.

De semnalat mai ales, abundenta serie de caricaturi regaliste sau engleze, care înfățișează reversul medaliei, satira alături de apoteoză.

Textul acestui in-quarto nu e mai puțin interesant decât ilustrația, întrucât înfățișează o antologie cuprinzând paginile cele mai caracteristice din literatura napoleoniană, dela Chateaubriand și Stendhal, până la Octave Aubry, Louis Madelin și d. Jean Bourguignon însuși, care evocă în trăsături emoționante celebrul episod al „despărțirii dela Malmaison”.

GEORGES DUHAMEL ET NOUS

„Cahiers de la Nouvelle journée”, (Bloud et Gay).

Al 38-lea caiet din seria „Nouvelle journée”, aduce, sub înfățișarea sârbătoresoasă a unui omagiu dedicat lui Georges Duhamel, o prezentare de ansamblu a operei fecundului scriitor, fără ca pătrunderea și imparțialitatea spiritului critic ale celor cari semnează sumarul să fie stănjinite de caracterul omagial și festiv al împrejurării.

Din numeroasele eseuri cari studiază diferitele aspecte ale variatei opere duhameliene subliniem substanțialele pagini introductive: *Georges Duhamel et le chair touchée*, semnate de Paul Claudel, *Duhamel devant la guerre*, studiu datorit d-lui Jacques Madaule, care așează în fruntea operei creatorului lui Salavin, *Civilisation și Vie des Martyrs*, apoi o *Convorbire cu Georges Duhamel*, cu prilejul căreia d. Jean Soulairou aduce destăinuirii pline de interes asupra scriitorului și omului etc.

NAINNANCE de l'ODYSSÉE de Jean Giono.

Esseul de multă vreme epuizat, apărut în 1930 într-o ediție pentru bibliofili, cu tiraj limitat, a fost retipărit în ediție curentă la Bernard Grasset.

Fără să aibă amploarea ultimului său roman, *Batailles dans la Montagne*, esseul acesta, care este debutul literar al lui Jean Giono, radiază toată valoarea de semnificație a unui mesaj înfățișând întreaga măsură originalității celui mai mare liric francez al zilelor noastre, cu excepția doar a lui Paul Claudel.

Din prilejul memorabilelor peregrinări ale lui Ulisse, Jean Giono a desprins conturul un mit nou, al artistului virtuos al minciunii, care îmbogățește viața transfigurând-o.

IN NOAPTEA DE LASATA SECULUI

de VICTOR POPESCU

Câtă vreme soarele a luminat peste sat, Maria n'a simțit nici un fel de teamă. Dimpotrivă chiar, sensibilitatea ei, indeobște acută, se tocese cu desăvârșire. Era un fel de amorțeală curioasă, care, cuprinzându-i încet toate mădulele, făcea să nu mai simtă nimic, să nu vadă nimic, să nu audă nimic, trăind mai mult în virtutea unei forțe câștigate altă dată, decât cu conștiința traiului.

În cursul după amiezei se tăia se la un deget, destul de adânc. Dar nu băgase de seamă rana care sângera, și, dacă nu ar fi venit mamă-sa să-l amintească să fie atentă, că bagă sânge în mâncare, poate nu și-ar fi dat seama de tăietură. Când însă umbrele înserării începură să se prelingă prin ungherele casei, aducând împreună noaptea de lăsată secului, o teamă grozavă o cuprinsese. În această noapte se împlinea termenul răzbunării lui Ion. Eși în ogradă. Zăpada căzută din belșug acoperea totul cu un strat pufos. Crengile pomilor atârnavo obosite de sarcina de nea. Și peste tot o liniște cumplită. Amorozeala iernii stăpănea. Oamenii, cari arareori în timpul zilei se mai mișcau pe ulițe, acum intraseră ca 'n pământ.

Maria se sprijini de perete, și încrucișându-și mâinile, se porni din nou pe gânduri.

Niciodată n'ar fi crezut într-o soartă atât de crudă. Orice om are dreptul să iubească. Ei nu i se da acest drept. Dar nici tăgăduirea nu se făcea deschis. Pe față, ci pe ascuns, cu o răutate diavolească. Și-și reamintea ea, cum cu un an mai în urmă, tot pe vreme de iarnă ca și acum, îl întâlnise pe Gheorghe. El parcă tocmai mâna niște cai

cu o sanie la pădure. Maria poftește să meargă cu el; iar Gheorghe a luat-o. Așa s'a întâmplat să se placă. Apoi, când vara a venit, nu mai rămăsese câmp, nu mai rămăsese livadă, luminii sau crâng, nu cunoașcă plimbările lor. Imbrăcate în farmecul unei dragoste curate.

Se întâlneau pe ascuns. Dece le era rusine de lume, nu știa nici ea. Poate frica să nu se șoptească în spatele lor, cum făceau atât de urit femeile din sat, și după ele toți cei cari în loc să-și vadă de treabă, se amestecau în treburile altora.

Copleșit de fericire, au văzut holdele aurindu-se, au mâncat porumbul copt, le-a venit și zvone de dealuri, dela cules. Pentru ei însă nimic nu mai era afară de iubirea lor. Dar tot

nu îndrăneau s'o spună. Și poate dacă atunci, Maria ar fi mers la mama ei să se destăinuască, nimic nu s'ar fi întâmplat. N'a fost însă așa.

Intr'o zi, Gheorghe veni s'o anunte că și-a găsit o slujbă, undeva la oraș și se duce să câștige ceva bani. Apoi a adăugat că de-i merge bine acolo o chiamă și pe ea. De nu, se va întoarce acasă, și-or face numaidecât nuntă.

Pentru ultima zi de stat împreună au hotărât să meargă spre seară, la iaz. S'a întâmplat însă să fie și Ion pe acolo și el a văzut mult. A văzut atât de mult, încât dacă fata nu se căsătorește curând, el ar fi putut s'o facă de răsul satului întreg.

Și atunci a venit la ea și i-a spus că a văzut. Dar i-a amintit c'o iubește la nebunie, și că, dacă va consimți să-l ia de soț, va tăcea din gură. „Asta cât mai curând” a adăugat el cu răutate. „Știu... în noaptea de lăsată secului...”. Maria n'a vrut. N'a vrut și nu vrea, nici chiar acum, când în fine Gheorghe, după ce ea îl chemase cu nenumărate scrisori trimise la oraș, i-a răspuns că nu-l mai pot întoarce din drum niște copilării, pe care le-o fi făcut el vara, când toată lumea e veselă.

Lovitura o duruse cât nu-și poate cineva închipui. A fost ca moartea câteva zile. Însă nu putea crede că Gheorghe, pe care-l iubea atât, să fie așa căine. Răul era Ion. El o chinuia. Parcă ea putea să se dea așa, oricui. Ea pe Gheorghe îl iubea. „Nu, nu, Gheorghe nu mă părăsește”, se trezi ea tipând și alergând spre poartă.

Se opri o clipă. Vorbise tare. Poate o auzise cineva. Stătu cu urechea la pândă. Nu era nimeni în jur. Seara se lăsese peste tot, și ici colo se aprindeau în sat luminile. Pe cer, stele sclipind se jucău cu fulgi mici de nori.

Maria porni pe uliță cu pas grăbit. Nu știa nici ea unde merge; avea mișcări pripite, ca ale unui om ce a întârziat și voeste să câștige timpul pierdut. Nămeții mari de zăpadă, ascunși în umbrele întinericului o trânteau din când în când, la pământ.

Fără să crămească, fără să se întricozeze, se scula din nea, își trăgea piciorarele îfundate pe potecile bătoșoșite de pe lângă garduri și pornea mai departe, prin noapte. Deodată se opri. Parcă auzi un glas. Mai degrabă o șoptă, și parcă un sgomot de pași grăbiți apropiindu-se. O fi Ion? Cuprinsă de o frică fără rost, Maria o luă la fugă înapoi, întorcând mereu capul să vadă dacă n'o urmărește careva. După un timp se opri. — Doamne, de-ar trece mai repede noaptea asta, gândi ea. Dar în loc ca o minune dumnezeiască să aducă pe cer soarele luminos, iarăși pe drum se auziră voci venind, apropiindu-se. Maria se aruncă jos, în șanț, lângă trunchiul unui castan bătrân. Apoi, ghemuindu-se, ciuli urechile să audă cine și ce vorbește.

C A T I A

de Arcadie Averenco

— Ce lemn... șoptește stăpânul tri- și supărat și n'o mai sărută pe fată.

— Catia, fugi să-mi ici niște țigări

În gang, pe Catia o întâlnește tânărul ajutor al portarului din curte. E atacă pe fată cu toată patima unui om născut pe malul Gaudalquivirului, deși e de fel din gubernia Tula. Catia se smulge fără grabă din brațele lui și-i șoptește rece:

— Lasă-mă... e păcat.

Băcanul nu vrea să-i dea țigări multă vreme, cuprinzând cu brațele tremurânde mijlocul Catiei și șoptindu-i cuvinte din modestul vocabular al specialității sale:

— Ești dulce ca zahărul rafinat, ca mierea. Ești parfumată ca țigara „Duchesse”.

Catia cască. I-e lene să se smulgă din brațele negustorului.

După masă, la Catia vine bătrâna-i mamă.

Stă vreme îndelungată în odăița Catiei, o privește pe fată în ochi, îi sărută părul și ochii. În acest timp, privirea rece și nepăsătoare a servitoarei rătăcește pe tavan...

— Parcă ai fi moartă, spune mama. Am să mă duc.

— Duceți-vă, mamă, răspunde Catia, suspinând

Seara târziu, în odăița Catiei vine Vasia Smurșin, vânzător la magazinul de galanterie „Somov”.

El e singurul om care n'o sărută. Netezindu-și din când în când părul ondulat și îndreptându-și cravata, Vasia Smurșin își citește ziarul, își curăță unghiile; apoi mănâncă, înghițind cu poftă părjoale reci și plăcintă.

Catia umblă în jurul lui, se apleacă tremurând spre părul ondulat și-l sărută îndelung. Se freacă de obrazul vânzătorului, de cravata lui și sărută de nenumărate ori palma mâinii lui mari care miroase a săpun de toaletă.

Vânzătorul Vasia citește ziarul și după masă.

Din rusește de R. DONICI

Putea prea bine să nu fie Ion, care să umbre la acel ceas prin sat. Oricare altul putea fi. Pentru ce tocmai la el se gândise?

Între timp, pașii se apropiase mult și vocile devenise distincte. Un glas, mai gros, mai înfundat, ca nesigur de cele ce spune, răzbea din cadența pașilor, nu prea tare, asemenea cuiva ce nu voeste să fie auzit, dar care nici nu ia seama spre a se păzi, întrerupt din când în când de un murmur, mai degrabă aprobativ, al unei alte persoane. Erau doi care treceau prin iața fetei ascunsă în șanț. Cu inima înghețată, ea recunoscu glasul lui Ion, după sunetul vocii, și după explicația pe care acesta o da tovarășului asupra răzbunării grozave pe care o avea de împlinit în seara aceea.

După ce se depărțară, Maria se sculă din șanț, tremurând din tot corpul și porni spre capul satului.

Va să zică avea cu tot dinadinsul să se răzbuie. Nu era om de înțeles, să priceapă că sufletul ei nu poate fi al lui nici când. Maria se îngrozea la gândul răutății ce putea să sălășluiescă în inima acestui om.

Ea nu-și dădea seama că un om care iubește nu mai poate judeca limpede. Și mai cu seamă, când judecata avea de scop să lege ființa la care ținea, de una ce-i era dușman, dușman grozav!

Dar se va răzbuna și ea. Când va veni Gheorghe. Abia se gândi la numele acesta, că în mintea ei se făcu întineric. Întăi nu mai pricepu nimic din cele ce o inconjurau, parcă se apinsese o lumină orbitoare în iața ochilor. De odată, îi apărură în minte, cu o limpezime chinuitoare, cuvintele din scrisoarea primită de curând dela el, cari aminteau categoric că nu poate veni nici un sprijin din partea lui.

Maria se opri. Singurătatea ei, abia acum îi apărea limpede. Nu era nimeni să-i apărarea în tot satul, dacă Ion va da la lumină, ceea ce surprinsese toamna trecută.

Maria se sprijini de un pom. Era la capatul satului. Aci drumul scăpând de strânsoarea caselor, se împotrimea în zăpada întinsă, vrând să fugă peste câmpuri. Un vânt rece și tăios, dar fără putere, zburda, hozește, prin noapte. Pe cer stele se vedeau, puține, fiind pe rând înghițite de umbrele norilor.

De pe câmp numai liniște. Din sat, câinii lătrând. Mulți.

Maria se sprijinea de pom, pradă gândurilor, iară a lua seama cum frigul o pătrundea cu încetul.

Abia târziu, când nici nu mai gândea, un fior îi aminti că a înghețat. Voi să se ridice. Nu mai simțea piciorarele. Incepuse să ningă cu fulgi mari, ușori. Se auzia parcă o voce. Căineva striga. Striga tare. Poate o căuta. Se vede că porniseră după ea din sat — Săraca mama, gândi o clipă, pune tot satul după mine. Dar deodată își opri respirația. Strigătul putea fi și vocea lui Ion. Putea fi înfăptuirea răzbunării căinești. Strigătul lui era rușinea ei, desvăluirea unei greșeli, pe care nimeni nu i-ar fi iertat-o.

Își ascuți auzul. Dus de aerul iernii, glasul devenise puternic. Se auzeau cu oarecare greutate, cuvinte răsiete, crâmpie de fraze. Nu mare lucru, dar destul ca să priceapă de ce era vorba Ion striga. Vru să se repeadă. Să-l oprească. Făcu câțiva pași și întinse mâinile. Gura ei se căsni să strige: — taci, — dar cuvântul nu ieși.

Genunchii se îndoiră deodată și tremurând, fata căzu în zăpadă, cu mâinile tot întinse, rugându-se să tacă. Dar cuvântul tot nu ieșea.

Și din sat, vocca puternică se auzea mereu. Maria pricepea acum totul. Și-i era groază. Deodată se sculă. Tremurând din tot trupul, dar se ținea bine pe picioare. Privirea îi era în gol, nu știa unde. Undeva. Dinții îi clănțăneau.

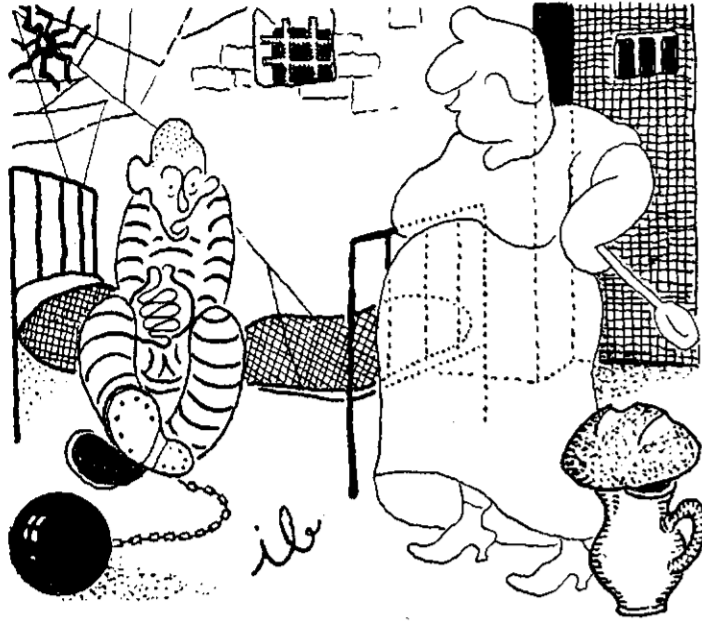
— Va să zică acum tot satul ține greșala ei. Toți flăcăii o vor oculti. Toate fetele își vor bate joc de ea. Toți

bătrânii or s'o ocărăscă. Mama ei o va gonii, sau cine știe ce va face. O astfel de viață este cu neputință de dus. Fără sprijin. Fără nimeni. Unde? Aci, în sat? Nu! La Gheorghe, la oraș? Puțin îi pasă de ea. — Ah, Gheorghe, ce mi-ai făcut, ieși infine exclama la de pe buzele ei albite de groază. Se sperie de glasul ei, ieși așa, deodată și se uită împrejur. Nimeni, nimic! Nea! Un puț. Un puț adânc, mare. Negru. Părăsit. În fața ei. La trei pași! La doi pași! La unul. Sub mâna ei. E rece. Și dacă e rece? Ochii-i priveau în fund. Întineric. Gol. Se aplecă nițel. Mai mult. Și mai mult. Un fulg de zăpadă îi căzu pe ceafă. Numai o tresărire. Numai o clipă. Și apoi! Și apoi adâncul o înghiți.

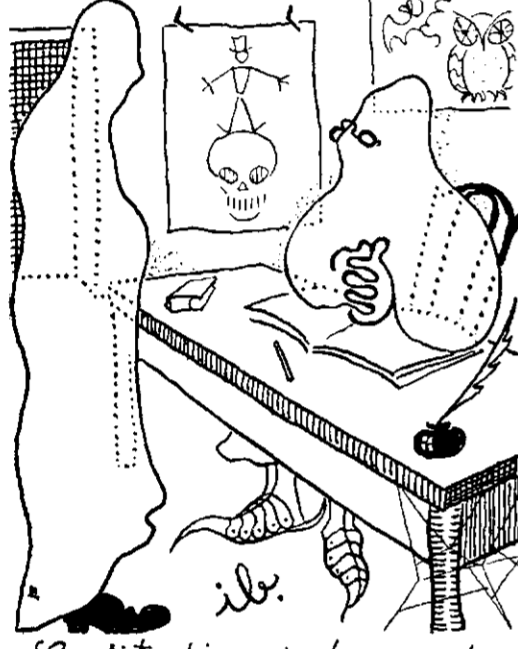
Din sat, zvonul de glasuri creștea...

Exantome și iar fantome pentru
a face plăcere Domnului Gligore
Olimp Ioan și pentru a-i love-
di că n'a vorbit de-a surda
în „Chestiile” din numărul tre-
cut.

„Eu sunt fantoma victimei tale!”
— „Da, bine fantico, tot tu faci pe
victima, după ce, din cauza ta, am
ajuns unde-am ajuns!?”

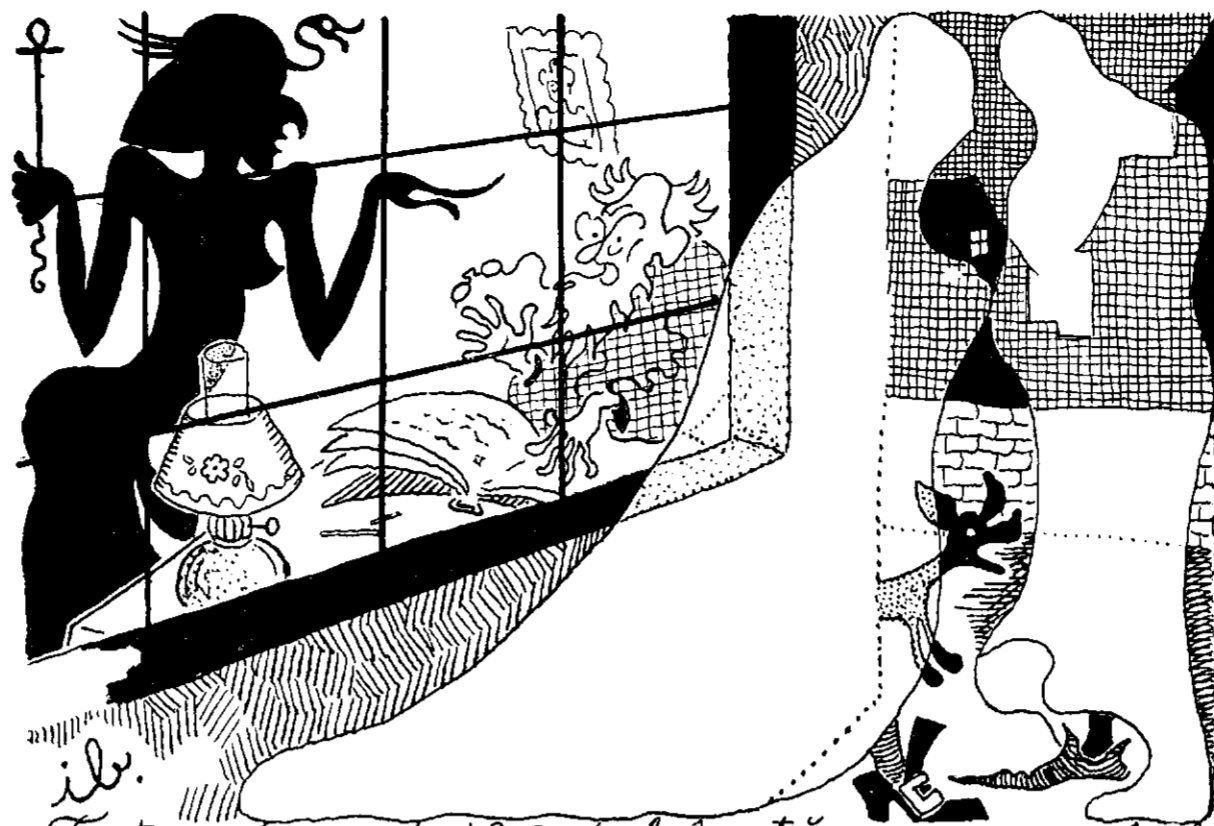
Pentru obținerea brevetului

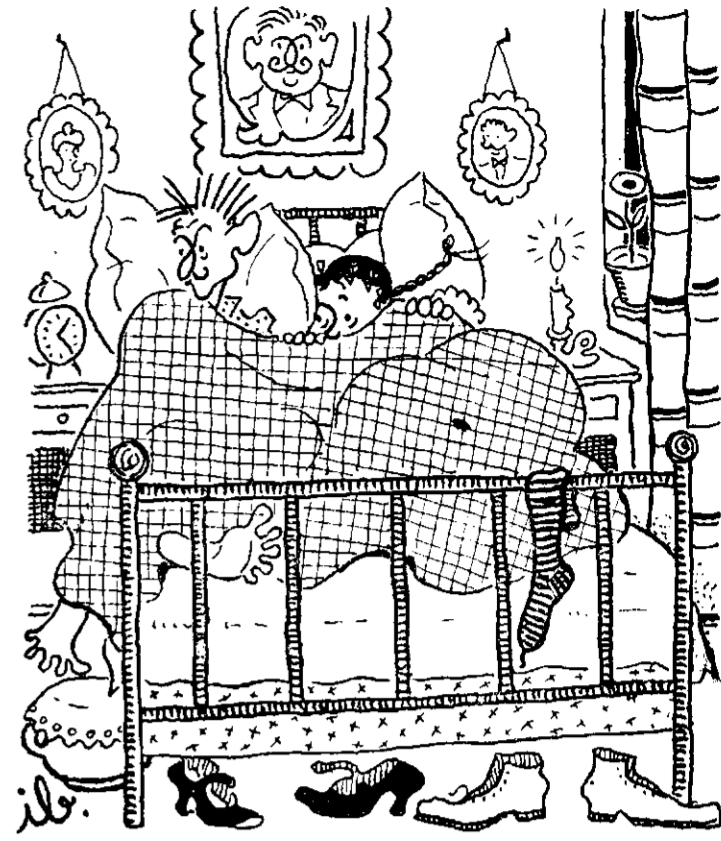
„Ce atitudine e, dumneață,
dacă, de pildă, intră paz-
nicul castelului?”
— „Fac urât, la el și-l sperii.”
— „Dar un... șoarece?”
— „Tîp și fug.”

E DESTUL SĂ ZÂMBEȘTI

de Iancu Petăruș

„Fantoma Cleopatrei? O desfrământă, sorco, a pare în fe-
care noapte profesorului de istorie! Auzi, la vârsta
ei, să-și pue, ea, mintea cu un copil!”

„Ssst! Mitică, auzi? Iar vine fan-
toma răposatului!”
— „Fugi, dragă, că-i trecut de mie-
zul nopții!”
— „Da, dar sâmbăta își lua les-
fa și se întorcea la zina!”

CHESTII..

Cei cari scriu sunt mulți.
Iar diavolul nevăzut și ghiduş ca-
re-i gădilă în vârful condiciului pe toți
măzgăliorii hârtiei, se schimbă dela
om la om.

Unii scriu din vanitate (ca să-și va-
dă iscălitura tipărită). Alții fiindcă bă-
nuesc că au un aproximativ talent și
vor să arate și celorlalți ce sunt în stare
să facă.

Insfârșit sunt alții cari scriu pentru
păine. Sunt gazetarii (cei mai puțin
interesanti în cazul de față).

Ca toți oamenii aparținând acestor
ramuri de scriitori, cu diviziunile și sub
diviziunile lor, să poată scrie, e nevoie
de două elemente.

În primul rând sunt necesare câteva
condiții tehnice: a cunoaște alfabetul,
a avea un creion, hârtie, etc...

În al doilea rând, vine un element
de ordin psihologic care poartă numele
pretențios de „inspirație”.

Dacă primul fapt, al scrisului, presu-
pune doar un exercițiu cerebral mus-
chiular și mecanic (în sensul medical
al imperecherii acestor cuvinte), cu
„inspirația”, chestia e mult mai compli-
cată.

Dela început trebuie să ținem seamă
că ea fiind de genul feminin, e prin
definiție capricioasă. În plus are și ca-
litatea de a fi cu totul eterică și inse-
sizabilă, dând astfel puțința tuturor a-
celora cari vor să discute pe contul ei,
să divagheze în voe (pe românește: să
bată câmpii — dar nu e un termen e-

legant).

Intruchiparea imaginară a acestei
„inspirații” s'a cristalizat din timpuri
ancestrale în așa numita „Muză”.

„Muza” era un fel de stafie în căma-
șe de noapte, cu ceva frunze prin păr
și cu o liră (instrument muzical deri-
vat din țambalul de azi) în mână.

Despre picioarele „muzei” nu se știe
nimic. Ele se pierdeau în abstract.
„Muzele” erau întrebuintate de poeți,
— acei oameni cari adună cuvintele ce
sună la fel, căutând să le lege câte-
odată și printr'o frază ce poate fi înțe-
leasă de ne-poeți — la facerea poezi-
lor.

Se pare că erau proprietate particu-
lară, întrucât fiecare fabricant de ver-
suri spunea adesea: „muza mea vine...
muza mea pleacă... muza mea nu m'a
lăsat să dorm, etc...”

Despre relațiile dintre „muze” și po-
eți avem măturii numeroase culesse
chiar din rândurile dantelate și scânte-
ietoare ale poeziilor. Iată un exemplu:
„Muza mea e cam haihue
Toată ziua uite-o nu e,
E mai rău ca o dudue...”

Sau altă perlă de o nostalgie roman-
tică neînțeleasă în timpurile noastre,
în cari adevărata poezie nu e gustată
decât de inițiați:

„Te-am așteptat ca un tâmpit
Atâtea nopți de-a rândul,
Tu Muză însă n'ai venit
Și mi-ai sleit tot gândul...”
Și în sfârșit ca ultimă savoare a scri-

sului rimat, această invitație poetică la
literatură:

„Vino Muză la birou
Vino să-mi inspiři condeiul,
C'ăși vrea să scriu draguți și nou
Și să fiu ager ca ardeiul...”

Cât despre celelalte feluri de „inspi-
rații”, cari folosesc celor ce scriu în
proză, n'avem multe de spus.

Pentru unii dintre aceștia, cel mai
bun stimulent e sprîul. Sunt așa nu-
miții „literați de sticlură”.

Pentru ceilalți, ori și ce lucru sau
intâmplare banală poate fi luat drept
„motiv de inspirație”.

Cele mai obișnuite prilejuri genera-
toare de „inspirații” sunt: refuzul unei
domnișoare de a merge singură cu vii-
torul autor la cinema (după care ur-
mează poezia intitulată „Tu nu m'ai
înțeles” sau „Fecioara cu inima de
ghiață”); lipsa de bani când ai poftă
de un aperitiv sau de o țigare de foi
(care te face să scrii o navelă revolu-
ționară despre foame, mizerie, sinuci-
dere, etc...); invitația de a lua ceaiul
la o văduvă cu sex-appeal (după care
începi să scrii un roman social cu tit-
lul „Senzatii tari”), etc. etc...

În ceea ce privește breslașii scrișu-
lui zilnic ei n'au nevoie decât foarte rar
de „inspirație”.

Umilii reporteri de gazetă se mulțu-
mesc, deobicei, să scrie numai cu crei-
onul.

„Inspirația” o lasă pentru gânditori.
GRIGORE OLIMP IOAN

Despre „Experiență”

URMARE DIN PAGINA I-a

ea începe prin a pune în paranteză existen-
tența de fapt a lucrului, adică face ab-
stracție de ea. Și operează apoi cu înțe-
legerca, cu pătrunderea semnificației lu-
crurilor din experiență, indiferent de faptul
existenței lor, încercând să determine
elementele structurale intrinseci, fără de
care nu ar fi posibil să fie ceea ce e, adică
elementele care îl constituie în chip esen-
țial.

Reducerea aceasta nu e un proces dis-
cursiv de abstracție, ci un proces de ascu-
țire a vederii intuitive. Ceea ce deose-
bește rezultatul acestei deducții de con-
ceptul rezultat din abstracție, este tocmai
pretenția fenomenologicului de a gândi
rămânând în concret, în experiență, nu în
scheme generale, goale de miez și de rea-
litate.

Pe măsură însă ce se precizează sensul
acestei metode eidetice, ermeneutice, se
separă însă și în sânul fenomenologiei
trei direcții:

a) Una realistă, preocupată de felul de
existență al semnificațiilor, căutând adică
să răspundă la întrebarea: ce fel de fapt
este semnificația însăși. E direcția repre-
zentată de Husserl în perioada „Cercetă-
rilor logice”, continuată de Geiger și de
așa numita Școală de la München.

b) Alta idealistă, preocupată de semni-
ficația existenței, adică de întrebarea: ce
înțelege are expresia „a fi în fapt”. E di-
recția reprezentată de elevul lui Husserl,
Martin Heidegger.

c) A treia direcție se preocupă în spe-
cial de actele prin care se constituie în-
țelesurile. E un fel de a pune problema
însăși a înțelesului înțelesurilor, care
caracterizează faza a doua a gândirii lui
Husserl și care îl apropie prin paradox de
principali adversari contemporani ai fe-
nomenologiei, nominaliștii așa numitului
cerc vinez: Carnap, Wittgenstein, etc.

Cele trei sensuri sunt prilejuite fără în-
doială de faptul că fenomenologia, deose-

bind experiența concretă de experiența
pură, cea dintâi mai puțin coerentă de-
cât cea din urmă, — experiența pură,
cuprinzătoare de esențe concrete, se
îndepărtează de prezențele concrete, a-
dică de faptele cuprinse în experiența
brută. Reducția operează o selecție în ex-
periența brută, părăsind realitatea și în-
dreptându-se către o regiune de ideate
pură, de interpretări și de sensuri, care
constituie experiența pură.

Atunci, experiența concretă, totalitară,
se opune la rândul ei experienței pure, în
virtutea aceleiași dialectici a spiritului
care a opus empirismul terminismului
scolastic, empirismul moral înesimului și
fenomenologia, la origină, științismului,
— regresând spre empirismul radical. Și
ideea de experiență caută alt receptacol.

6. Rezultatul acestei deviații este sensul
vitalist al experienței.

În acest sens, experiența înseamnă
„trăire”, nu trăire pură, ci trăire inte-
grală, „complexitudinism”.

Dar termenul e echivoc.

Căci „trăire” înseamnă pedeparte cu-
noașterea imediată, actualitate în conștiin-
ță, dată nemijlocită. „Erlebnis-ul” fenome-
nologilor. Pe de altă parte însă, „trăire”
înseamnă și comportare a ființei vii,
reacție, relație sui-generis între ființa vie-
tuitoare cu sistem nervos complex și di-
ferențiat și lumea înconjurătoare (sensul
valerist, sau pozitivist al spiritului).

Prin aceasta, termenul „trăire” permite
un joc periculos și interesant de trecere
dela conținutul sufletesc dat imediat, la
activitatea de relație a subiectului.

Dar tocmai în această posibilitate, stă
interesul termenului: căci vitalismul pre-
tinde a fi o cheie a relațiilor experienței
spirituale cu lumea materială. În acest
sens, cele două mișcări convergente, par
a se întruni într'un singur sens sinonim
cu sensul general definit la punctul 3.

MIRCEA VULCANESCU

SEARA DE OPERETA

M'am întrebat uneori de ce războiul a
adus atâta turburare în sufletul celor ce
l-au făcut. Și mă gândesc că oamenii
dinaintea războiului n'au fost pregă-
tiți pentru viața adevărată. Contactul
cu moartea a produs în sufletul lor ca-
lastroja pentru că n'au fost învățați la
viața în serios, n'au socotit că viața
le-a fost dăruită cu un anumit scop.
Ziua unui om se compunea dintr'o par-
te de muncă intensă, aducătoare de
salariu cu care omul putea să trăiască
și să se „disrezze”. Era dornic de dis-
tracție pentru a uita neplăcerile mun-
ci. Idealul vremii era să fii pensionar
sau rentier, spre a putea petrece.

Pentru astfel de vremi s'a născut în
secolul trecut opereta. Ar putea fi deji-
nită ca o poveste sentimentală, mai
mult în cele germane și mai puțin în
cele franceze, pusă în scenă și în care
efusiunile lirice se cântă iar conversa-
țiile trebuie numaidecât să facă pe spec-
tatori să râdă.

Povestea era sentimentală fiindcă a-
lături de celelalte adjective cari despart
pe om de animal poate fi pus și califi-
cativul sentimental, dacă lucrurile se
petrec la vecini. În special omul cu e-
ducația individual-capitalistă nu cu-
noaște în viața sa afectivă alte senti-
mente decât dorința de câștig, de a-și
suprima concurenții și triumful unei
lupte câștigate. Pentru capitalist viața
e luptă economică în care n'au ce cău-
ta sentimentele. Dragostea se naște
când iubita are o anumită zestre cu
care se pot face afaceri. Dacă se în-
tâmplă accidental ca un fiu de familie
să îndrăgească o tânără săracă, cu a-
tât mai rău pentru el. Trebuie să-și în-
năbușe dragostea și să se plece sub vo-
iața tatălui. Să privească însă în lumea
ireală a scenei dragostea se poate. O-
pereta, ca și romanele sentimentale, a-
veau tocmai menirea să descarce sufle-

tele de această dorință și parcă să mar-
cheze cu mai multă precizie granița
dintre lumea vieții și lumea imagina-
ției. Și pentru a da satisfacție specta-
torilor, mai întotdeauna povestea are
happy-end.

Muzica era cea potrivită pentru ase-
menea intrigă și spectatori. Valsuri în
clipele rare când cei doi eroi se înțeleg
înainte de marea pace dela sfârșitul
spectacolului (căci intriga este cu mici
variații următoarea: eroul și eroina se
îubesc, dar din cauza unei incurcăturii
ajung să nu se mai întâlnească, și tocmai
la sfârșit ajung la sărutare și la căsă-
torie) în restul timpului melodii cu re-
miniscente din bel-canto, în care posi-
bilitățile cântărilor de ambe seaze sunt
scose în evidență. (Era gata să uit să
spun că vocile sunt repartizate tot după
tradiție: tânărul e tenor și frumos iar
bătrânul rudă cu el și care se opune la
început și primește la sfârșit e bariton
sau bas). În opereta e o muzică pe care
îți vine să o fredonezi ori de câte ori
ești bine dispus.

Iar pentru ca buna dispoziție cu care
trebuie să plece spectatorul să fie com-
pletă, în timp ce actorii vorbesc el tre-
buie să râdă. Aici fiecare autor de ope-
retă își poate arăta verva: face spirite.

Din „Vânzătorul de păsări” transmi-
să Dumineca trecută la radio vom da
câteva. Un prînt voiește să vâneze un
porc mistreț pe teritoriul unei anumite
comune unde au fost distrusi. Inspec-
torul de vânătoare supărat când află
aceasta, crede că poate înfricoșa pe
consilierii cerându-le cu glas mănos:
„Imi trebuie porci”. La care consilierii
răspund că în manualele de savoir-vi-
vre: „Vă mulțumim excelență că vați
gândiți la noi”. (Lumea râde! Nu?)
Sau mai departe: Inspectorul de vână-
toare află că pe Cristina (o fată din
sat) voiește să o ia în căsătorie Adam
(vânzătorul de păsări) și se miră: „Cum
Adam, că asta s'a înșurat cu Eva?” „Ac-
torii în scenă rād și probabil în bănci
spectatorii fac la fel”.

La radio se dă când și când, Dumini-
că seara, în locul piesei, o operetă,
pentru a mulțumi și pe cei cari vor o
ieacă de muzică în seara când stau a-
casă.

Trebuie să fie toată lumea împăcată.
MIRCEA BARBULESCU

BIBLIOGRAFIE

N. T. Leontescu

De sub teascurile tipografiei „Uni-
versul” a ieșit de curând o lucrare
prețioasă, întocmită de d. N. T. Leon-
tescu, cu titlul: „Biografiile oamenilor
ilustri”.

Cartea, care conține 235 de pagini,
este un dicționar alfabetic al tuturor
personalităților ilustre, care au contri-
buit la cultura și civilizația omenirii.
D. N. T. Leontescu ne-a dăruit o carte
de informație de reală utilitate.

Theodor Martas

„Ce vrea Charles Maurras” se nu-
mește cartea iscalită de d. Theodor
Martas, și apărută în editura „Intel-
lect”. Este vorba în ea despre pro-
bleme actuale ca: naționalism inte-
gral, monarhism, antisemitism. Din pa-
gini răsare impresionantă figura unui
doctrinar intransigent.

Avram Parțanu

Din Caransebeș, ne sosește cartea
inchinată de d. Avram Parțanu, lui
Avram Iancu, cu titlul: „Crăul Mun-
ților”. O însemnă aici cu bucurie.

Emil Giurgiuca

Despre placheta de poeme: „Ano-
timpuri”, pe care d. Emil Giurgiuca
ne-o trimite din Sighișoara, vom scrie
pe larg într'o cronică viitoare.

Pr. Ștefan D. Dobra

„Dostoievski și tineretul” este ti-
tul unei lucrări a părintelui Ștefan
D. Dobra, apărută de curând cu o pre-
față de d. Nichifor Crainic.
Vom reveni.